

▷ Pirint Andrea

Külön utak összetartása

A MIKOR csoport kiállítása a Herman Ottó Múzeumban*

A művészeti csoportosulások gyakori jellemzője, hogy tagjaik közös nevezőt jelölnek ki a maguk számára. Közös cél, közös hitvallás, hasonló látásmód, azonos indíttatás vagy épp ugyanazon mester tisztelete – már egyetlen azonosság is összekovacsoló erővel bírhat, ahogy azt a művészet története számtalan alkalommal példázza. Másrészt a bennünk élő rendszerezési vágy lehet az oka, hogy az összetett jelenségek mögött feltétlenül valami komolyabb kohéziót keresünk illetve teremtünk, talán ott is, ahol semmi szükség hangzatos jelszóra. A 2005-ben alakult MIKOR

csoport kiállításain hiába kutatunk manifesztumot sejtető vonások után. Most látható tárlatukat is a természetes sokféleség, refrének helyett az életszerű különbözőség jellemzi, s ebben rejlik egyúttal közléseik gazdagságának titka is. A kiállított munkák itt-ott szándékolatlanul beszélnek össze, ebben-abban megértően összekacsintanak, míg máshol egymás számára látszólag idegen nyelven homlokegyenest eltérő gondolatokat artikulálnak. Gazdag színskála és monokróm színvilág, figurativitás és absztrakció, akadémikus festésmód és autodidakta modor, hogy csak a legszembeütőbb ellentétpárokat említsük. Metszéspontok és ellenpontok sűrű hálója feszül a térben, s a bonyolult viszonylatok véletlenszerű, eleven ritmust teremtenek.

A csoport tagjainak névsorát Dunai Beáta indítja. Dekoratív színnyalábjait első látásra lírainak és nőiesnek vélhetjük, ám mélyebbre tekintve a koncentrált fegyelemnek olyan foka mutatja meg magát, aminek intellektuális tartalma háttérbe szorítja a legelső benyomást. Egymáshoz simuló s egymás ellen ható erővonalai külső-belső analízis szülte képi rendszerek, érzetek és belső történések expresszív kivetülései. Dunai Beáta immanens piktúrája műtörténeti előzményei tekintetében leginkább Pálfalusi Attila absztrakt festészetével mutat rokonságot. A jelenségek és érzések kozmikus értelmezése Pálfalusinál gazdag textúrájú, leheletfinom kalligrafikus festészetben ölt képi formát. Csurgatással megmunkált vásznan a hirtelen indulat és a kontrollált tudat egyszerre érvényesül. A mindenséget alakító ezen két ellentétes mozgatóerő egyúttartásában születnek meg az ideák, melyeket a tapasztalás útján felfogható realitás fölé emel.

Tárgyi valóságunkkal szembehelyezkedő, önálló képi világról ismerjük Kavecsánszki Gyulát is. Most kiállított tusfestményei doktori munkájában kiteljesedő eredményeit viszik tovább. Spirituális vándorlásai ezúttal *Hegyi utakon* át vezetnek, pogyásában mindazokkal a tapasztalatokkal, melyeket önmaga, a természet, s nem kis mértékben a keleti és nyugati szellemi-művészeti hagyományok módszeres tanulmányozása során nyert. Miközben vizuális rendszerét elvontnak látjuk, ott érezzük a természeti látványt építő elemek logikáját is. Minden rosszat elsimító, menedéket nyújtó képi-szellemi világa a valós táj szubsztanciájából épül fel.

A természetet ezúttal falakon kívül hagyva az ember által beépített tér viszonylataival foglalkozik Horváth Kinga. Az építészeti környezetről való gondolkodás az ő számára családi tradíció. Grafikai lapjainak valódi hitelét mégsem annyira a belülről fakadó témaválasztás, mint inkább a technikai virtuozitással párosuló konstruktív lényeglátás és -látatás teremti meg. Képzeltbeli terei minden konkrétságuk ellenére is szellemi közegek, az alig, a ritkán, a csak lecsendesedett tudatállapotban felismerhető szépségek és összefüggések kivonatai, az emberi lét szimbolikusan is értelmezhető kerete.

Horváth Kinga fekete-fehér grafikáival sok szempontból mutatnak rokonságot Lenkey-Tóth Péter ugyancsak monokróm festményei, miközben éppen a képet építő elemek tekintetében járnak más úton. Lenkey-Tóth Péter egy-egy emberi használatra szánt tárgyat állít élénk, szinte kézzel fogható konkrétsággal, ám a téri viszonylatok közül teljes mértékben kiszakítva azokat. Az éjfélete háttér előtt reflektorfényben tündöklő élettelen dolgok emblémává magasztosulnak, s mint ilyenek, asszociatív gondolkodásra ösztönöznek. A sajátos minimalizmussal megteremtett méltóságteljes nyugalomban a mindennapi tárgyak akarva-akaratlanul is többlettartalommal, az emberi gondolkodás története során hozzájuk kapcsolódott szimbolikus jelentésekkel telítődnek.

Fotónaturalista előadásmód jellemzi Lukács Róbert festészetét is, problémafelvetése azonban egészen más irányba tereli.

Képein az ember kerül középpontba, jelenünk magabiztosan pózoló, kordivathoz igazodó embere. Portréiról ugyanakkor épp a műfajnak értelmet adó testrészt, a fejet hagyja le. Arctalan figurájának ennél fogva nincs is személyisége, csupán egyetlen alak a tömegből. A pop art tanulságait kamatoztató művek olvasatunkban társadalomkritikai tendenciát hordoznak. Az egyéniség eltűnt, elszigetelődött, vagy éppen egyáltalán nem számít már. A tapasztalat keserűségét tovább árnyalja, hogy a festő iróniája egyúttal öniróniával párosul, hiszen arctalan valakije valójában ő maga.

A hagyományos művészetfogalmat szétzúzásra ítéző pop arttal látszanak érintkezni Varsányi Emília digitális printjei is. Gépi technikával előállított, szándékolatlan hűvös lapjai még akkor is a tömegek kiszolgálására alkalmas sokszorosíthatóság lehetőségét hordják magukban, ha külön-külön csupán egyetlen példányban léteznek. A nyomatkultúrát képviselő lapok, melyeknek ismétlődő motívumául egy kommersz dísz tárgy szolgál, tartalmilag is a szerialitás, egyben monotonitás kérdéskörével foglalkoznak. A mély gondolatiságot a semleges színválasztás teljesíti ki.

Urbán Tibortól oly távol áll a tömegtársadalmat kiszolgáló technika és tárgykultúra, hogy felmerülő problémaként sem hagynak nyomot művészetében. Ami számára nem fontos, arra ügyet sem vet, s ebben értjük meg alkotásainak igazságát is. Nem követ filozófiákat, sem konvenciókat; az egyszerű ember őszinteségére alapozott egyedi vizuális logika szerint fogalmazza meg gondolatait, élményeit. Jelképivé csupasztított, gyermeki naivitással megformált elemei a képbe írott szó mágikus erejétől nyerne kívülről is érthetőbb összefüggést. A szó egyszerre kulcs, vagy csupán mankó, a mű intellektuális természetének velejárója, az alkotófolyamat szellemi síkjának törmeléke.

A kiállítók névsorát Zombori József zárja. Rokonszenves művészi magatartása az alkotómunka abszolútumát demonstrálja. A mindkét oldalán megrajzolt filléres csomagolópapír, a transzparens kalligráfia egyszerűsége, az irodalmi dekoráció szerepének tagadása – mind arra emlékeztetnek, hogy a művészet, ősi lényegét tekintve nem a „nagy mutatványról” szól. Zombori József nem ad címet tusrájainak, s ezzel a legteltesebb mértékben a nézőre bízva, hogy szellemi kontextust keressen a lapok számára, melyeken a teremtő erő olyan természetes módon tör felszínre, mint ahogy a fű nő.

Amint azt a tárlat híven tükrözi, jelenünkben nem létezik szellemi egység, nem munkál semmiféle igazán nagy összetartó erő. A MIKOR csoport *ars poeticája* szerint a tagokat csupán az fűzi össze, hogy „életük egy fontos része a képzőművészet”. Kiállításukon végigtekintve ettől több közös vonást mi sem regisztrálhatunk, ha csak azt nem, ami ugyan nem művészeti kategória, de morális értelemben lényegesen többet mutat bármely vizuális azonosságnál: összetartozásuk egymás kölcsönös elfogadásán alapul. Kilenc ember, kilenc világ – egymással megértő párbeszédben. Programnak ez valójában nem is kevés.

* A kiállítás szeptember 2-ig látogatható a Herman Ottó Múzeum papszeri épületében.